

RTJ 15 LISADES AVALIKUSTATAV INFORMATSIOON

SISUKORD	punktid
EESMÄRK JA KOOSTAMISE ALUSED	1-3
RAKENDUSALA	4
RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISADES AVALIKUSTATAV INFORMATSIOON	5-58
Üldnõuded	5-10
Arvestuspõhimõtted	11-12
Raamatupidamislike hinnangute muutused	13
Vigade korrigeerimine	14
Sündmused pärast aruandekuupäeva	15
Tegevuse jätkuvus	16-17
Seotud osapoolte kohta avalikustatav informatsioon	18-23
Muu informatsioon	24-25
Omakapital	26
Finantsinstrumendid	27-30
Maksudhustised ja -nõuded	31
Varud	32
Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad	33-34
Kinnisvarainvesteeringud	35-37
Bioloogilised varad	38-40
Eraldised, tingimuslikud varad ja kohustised	41-42
Tulumaks	43-44
Kapitali- ja kasutusrendid	45-49
Müügitulu	50
Äriühendused ning tütar- ja sidusettevõtted	51-52
Sihtfinantseerimine	53
Teenuse kontsessioonikokkulepped	54
Likvideerimisaruande lisades avalikustatav informatsioon	55-56
Mittetulundusühingute ja sihtasutuste aruannetes avalikustatav informatsioon	57-58
VÄIKEETTEVÕTJA LÜHENDATUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISADES AVALIKUSTATAV INFORMATSIOON	59
MIKROETTEVÕTJA LÜHENDATUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISADES AVALIKUSTATAV INFORMATSIOON	60

EESMÄRK JA KOOSTAMISE ALUSED

1. Käesoleva Raamatupidamise Toimkonna juhendi RTJ 15 „Lisades avalikustatav informatsioon“ eesmärgiks on sätestada reeglid avalikustatava informatsiooni osas Eesti finantsaruandluse standardi kohaselt koostatavates raamatupidamise aastaaruannetes (edaspidi ka *raamatupidamise aruanne*). Eesti finantsaruandluse standard on rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele tuginev avalikkusele suunatud finantsaruandluse nõuete kogum, mille põhinõuded kehtestatakse raamatupidamise seadusega ning mida täpsustab raamatupidamise seaduse § 34 lõike 4 alusel kehtestatud valdkonna eest vastutava ministri määrus (edaspidi *toimkonna juhend* või lühendatult *RTJ*).

2. RTJ 15 nõuded täismahus aastaaruandes avalikustatava informatsiooni osas võtavad arvesse vastavaid nõudeid SME IFRS-s, kuid erinevad SME IFRS-i nõuetest detailides. SME IFRS ei näe ette võimalust koostada lühendatud aastaaruandeid, nagu need on Eestis lubatud väike- ja mikroettevõtjatele.

3. Käesolevas juhendis kasutatud mõisted on selgitatud toimkonna juhendites 1-14 ja 16.

RAKENDUSALA

4. *RTJ 15 tuleb rakendada kõigis Eesti finantsaruandluse standardi kohaselt koostatavates raamatupidamise aastaaruannetes. Aastaaruandes kohustuslikult esitatava informatsiooni hulk sõltub ettevõtte suurusest, lähtudes raamatupidamise seaduse §-s 3 sätestatud kriteeriumitest:*

(a) suurettevõtjad ja keskmise suurusega ettevõtjad koostavad raamatupidamise aastaaruande ning neile kehtivad käesoleva juhendi punktides 5-58 sätestatud avalikustamise nõuded.

(b) väikeettevõtjad võivad koostada kas:

(i) raamatupidamise aastaaruande, millisel juhul neile kehtivad käesoleva juhendi punktides 5-58 sätestatud avalikustamise nõuded; või

(ii) väikeettevõtja lühendatud raamatupidamise aastaaruande, millisel juhul neile kehtivad käesoleva juhendi punktis 59 sätestatud avalikustamise nõuded.

(c) mikroettevõtjad võivad koostada kas:

(i) raamatupidamise aastaaruande, millisel juhul neile kehtivad käesoleva juhendi punktides 5-58 sätestatud avalikustamise nõuded;

(ii) väikeettevõtja lühendatud raamatupidamise aastaaruande, millisel juhul neile kehtivad käesoleva juhendi punktis 59 sätestatud avalikustamise nõuded; või

(iii) mikroettevõtja lühendatud raamatupidamise aastaaruande, millisel juhul neile kehtivad käesoleva juhendi punktis 60 sätestatud avalikustamise nõuded.

RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISADES AVALIKUSTATAV INFORMATSIOON

Üldnõuded

5. Raamatupidamiskohustuslased on kohustatud raamatupidamise aastaaruande lisades avalikustama asjaolu, et raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

6. Toimkonna juhendi mõne sätte mittejärgimise korral õiglase kajastamise eesmärgil (kooskõlas RTJ 1 punktiga 8) avalikustatakse:

- (a) toimkonna juhendi sätte, mida ei ole järgitud, ning vastava arvestuspõhimõtte kirjeldus;
- (b) mittejärgimise põhjendus ning kasutatud arvestuspõhimõtte kirjeldus;
- (c) mõju bilansi- ja kasumiaruande kirjetele.

7. Kui raamatupidamiskohustuslase majandusaasta alguskuupäeva muutumisel on majandusaasta lühem või pikem kui 12 kuud, avalikustab raamatupidamiskohustustlane selle asjaolu ning selgituse, et võrdlusandmed ei pruugi olla täielikult võrreldavad.

8. Kui ettevõtte on raamatupidamise seaduse kohaselt vabastatud konsolideeritud aastaaruande koostamisest, siis avalikustab ta oma aastaaruandes põhjuse, miks konsolideeritud aruannet ei koostata. Kui ettevõtte on vabastatud konsolideeritud aastaaruande koostamisest kuna tema aktsiate või osadega esindatud häältest vähemalt 90% kuulub Eestis või lepinguriigis registreeritud konsolideerivale üksusele, kes on kohustatud koostama ning avalikustama konsolideerimisgrupi auditeeritud majandusaasta aruande, siis avalikustab ettevõtte täiendavalt konsolideeritud aastaaruannet koostava konsolideeriva üksuse ärinime ja registrisse kantud asukoha.

Kui ettevõtte on raamatupidamise seaduse kohaselt vabastatud konsolideeritava üksuse rida-realt kajastamisest konsolideeritud aastaaruandes, siis avalikustab ta oma aastaaruandes põhjuse, miks konsolideeritavat üksust ei ole rida-realt kajastatud.

9. Konsolideeritud aastaaruande lisades avalikustatakse emaettevõtte konsolideerimata bilanss, kasumiaruanne, rahavoogude aruanne ning omakapitali muutuste aruanne.

10. Juhul kui ettevõtte jooksvate tehingute arvestusvaluuta või aruannete esitusvaluuta erineb Eestis ametlikult kehtivast vääringust, avalikustatakse selle põhjendus.

Arvestuspõhimõtted

11. Aastaaruande koostamisel avalikustatakse rakendatud oluliste arvestuspõhimõtete kirjeldus muu hulgas kõigi selliste objektide kohta, mille:

- (a) arvestusel lubavad toimkonna juhendid valida mitme erineva meetodi vahel (nt varude soetusmaksumuse arvestusel kasutatavad meetodid, tulu kajastamine liitumistasudelt, varade sihtfinantseerimise kajastamine, arendusväljaminekute kajastamine);
- (b) arvestust toimkonna juhendid detailselt ei reguleeri (nt riskimaandamisinstrumentide arvestuspõhimõtted);
- (c) mõju raamatupidamiskohustuslase aruannetele on oluline.

12. Arvestuspõhimõtete või informatsiooni esitusviisi muutmisel avalikustatakse:

- (a) muutuse kirjeldus ja põhjendus;
- (b) mõju käesoleva aruandeperioodi ning kõikide aruandes esitatud võrdlusperioodide bilansi- ja kasumiaruande kirjetele;
- (c) mõju aruandes esitatud perioodidele eelnenud perioodidele;
- (d) juhul kui muutust ei ole tagasiulatuvalt kajastatud, kuna selle mõju eelmistele perioodidele ei olnud võimalik usaldusväärselt määrata, siis olukorra põhjendus ning kirjeldus uue meetodi rakendamise viisi ja alguskuupäeva kohta.

Raamatupidamislike hinnangute muutused

13. Juhul kui on toimunud muudatusi raamatupidamislikes hinnangutes, avalikustatakse lisades:

- (a) muudatuse põhjus;
- (b) muudatuse mõju käesoleva aruandeperioodi varadele, kohustistele, tuludele ja kuludele.

Vigade korrigeerimine

14. Oluliste eelmiste perioodide vigade avastamisel avalikustatakse:

- (a) olulise vea kirjeldus;
- (b) vea korrigeerimise mõju käesoleva aruandeperioodi ning kõikide aruandes esitatud võrdlusperioodide bilansi- ja kasumiaruande kirjetele;
- (c) juhul kui viga ei ole tagasiulatuvalt korrigeeritud, kuna selle mõju eelmistele perioodidele ei olnud võimalik usaldusväärselt määrata, siis olukorra põhjendus ning kirjeldus vea korrigeerimise viisi ja kuupäeva kohta.

Sündmused pärast aruandekuupäeva

15. Lisades avalikustatakse pärast aruandekuupäeva toimunud olulised sündmused ja nende võimalik mõju järgmiste perioodide finantsnäitajatele.

Tegevuse jätkuvus

16. Juhul kui ettevõtte tegevuse jätkuvuse suhtes vähemalt 12 kuu ulatuses aruandekuupäevast eksisteerib ebakindlus, siis avalikustatakse aruandes:

- (a) peamised sündmused ja asjaolud, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust ettevõtte suutlikkuses jätkata jätkuvalt tegutsevana;
- (b) juhtkonna plaanid nende sündmuste ja asjaoludega tegelemiseks.

Avalikustatud informatsiooni põhjal peab olema arusaadav, et eksisteerib oluline ebakindlus ettevõtte tegevuse jätkuvuse osas, mille tõttu ei pruugi ettevõtte olla võimeline normaalse äritegevuse käigus realiseerima oma varasid ja täitma oma kohustusi.

17. Juhul kui aruanne on koostatud lähtudes ettevõtte tegevuse lõpetamisest, siis avalikustatakse põhjendus ja aruande koostamise alused (vt ka avalikustamise nõuded punktides 55-56).

Seotud osapoolte kohta avalikustatav informatsioon

18. Lisades avalikustatakse järgmine informatsioon seotud osapoolte ja nendega tehtud tehingute kohta:

- (a) ettevõtte üle valitsevat mõju omava osapoolte (nt emaettevõtte või enamusosalust omava isiku) nimetus; juhul kui ettevõtte kuulub ise konsolideerimisgruppi, siis suurima ja väikseima seda konsolideeriva kontserni emaettevõtte nimi ja registrijärgne asukoht;
- (b) seotud osapooltega tehtud tehingute liik ja maht aasta jooksul;
- (c) saldod seotud osapooltega aruandekuupäeva seisuga ning nende saldode lepingulised tingimused (sh intressimäärad ja info tagatiste kohta);
- (d) seotud osapoolte vastu olevate nõuete allahindlused ja vastav kulu aruandeperioodil;
- (e) tingimuslikud kohustused, antud garantiid ja muud bilansivälised siduvad kohustused (näiteks lepinguline kohustus osta või müüa tulevikus vara või anda laenu). –seotud osapooltega, sh tulevikus teatud tegevusteks või teatud tegevuste ärajätmiseks võetud kohustused.

19. Informatsioon seotud osapooltega tehtud tehingute kohta avalikustatakse vähemalt järgmiste seotud osapoolte rühmade lõikes:

- (a) ettevõtted, millel on valitsev või oluline mõju ettevõtte üle;
- (b) ettevõtte tütar- ja sidusettevõtted;
- (c) ettevõtte või tema emaettevõtte juhtkond ja ettevõtte eraisikutest omanikud, kellel on valitsev või oluline mõju ettevõtte üle, eelmainitud isikute lähedased pereliikmed ning kõigi eelmainitud isikute valitseva või nende olulise mõju all olevad ettevõtted;
- (d) muud seotud osapooled.

20. Informatsioon seotud osapooltega tehtud tehingute kohta avalikustatakse vähemalt järgmiste tehinguliikide lõikes:

- (a) kaupade ja teenuste ost-müük;
- (b) põhivara ost-müük;
- (c) laenude andmine ja saamine;
- (d) garantii või tagatise andmine ja saamine ;
- (e) muud tehingud.

Sarnase sisuga tehinguid võib esitada summeerituna, v.a juhul kui eraldi avalikustamine on vajalik, et mõista seotud osapooltega tehtud tehingu mõju ettevõtte aastaaruandele.

21. Ettevõtte avalikustab juhtkonna liikmetele aruandeaastal arvestatud tasu, olulised soodustused (tekkepõhiselt arvestatuna) ja nendega seotud tingimuslikud kohustused.

22. Seotud osapoolte kohta lisades avalikustatav informatsioon esitatakse selliselt, et see oleks kokku viidav põhiaruannetega.

23. Konsolideeritud aruannetes ei ole vaja avalikustada konsolideerimise käigus elimineeritavaid tehinguid tüürettevõtetega. Valitsussektorisse kuuluvad üksused ja nende valitseva mõju all olevad üksused ei avalikusta omavahelisi tehinguid ega saldosid teiste valitsussektori üksuste ja nende valitseva mõju all olevate üksustega, välja arvatud juhul, kui need on konkreetse üksuse suhtes individuaalselt olulised.

Muu informatsioon

24. Aastaruande lisades avalikustatakse töötajatele arvestatud tasu üldsumma ja keskmine töötajate arv lõppenud majandusaastal.

25. Aastaruande lisades avalikustatakse ülevaade aruandeaastal arvestatud audiitorettevõtja kliendilepingu tasude suurusest, jaotatuna:

- (a) auditi tasudeks;
- (b) ülevaatuse teenuse tasudeks;
- (c) muude kindlustandvate teenuste tasudeks;
- (d) seonduvate teenuste tasudeks;
- (e) muu äritegevuse, sealhulgas maksunõustamisteenuse tasudeks.

Omakapital

26. Aastaruande lisades avalikustatakse:

- (a) emiteeritud ja märgitud aktsiate või osade arv ja nominaalväärtus perioodi alguses ja lõpus (eri aktsialiikide kaupa);
- (b) perioodi jooksul emiteeritud aktsiate ja osade arv, nominaalväärtus ja emiteerimisel saadud tasu;
- (c) perioodi jooksul tagasi ostetud, müüdud ja tühistatud aktsiate ja osade arv ning bilansiline väärtus;
- (d) omakapitalis kajastatud reserve kirjeldus ja neis toimunud muutused perioodi jooksul;
- (e) muud muutused omakapitalis juhul kui neid ei ole kirjeldatud omakapitali muutuste aruandes.

Finantsinstrumendid

27. Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavate finantsinstrumentide (nt nõuded, kohustised, võlakirjad) kohta avalikustatakse aastaruandes (individuaalselt oluliste nõuete ja kohustiste kohta eraldi, ülejäänud nõuete ja kohustiste kohta sobivalt grupeerituna):

- (a) bilansilised väärtused (tuues finantsvarade puhul eraldi välja summa enne ja pärast allahindlustsoetusmaksumuse ning allahindluse ning bilansilise netoväärtuse pärast allahindlusi) summad;
- (b) maksetähtajad;

- (c) sisemised intressimäärad (ja lepingulised intressimäärad, juhul kui need erinevad oluliselt sisemistest intressimääradest);
- (d) alusvaluutad;
- (e) muud olulised tingimused (sh kohustiste puhul nende tagatiseks panditud varade bilansiline maksumus vara rühmade (nt varud, materiaalsed põhivarad, immateriaalsed põhivarad, kinnisvarainvesteeringud) kaupa).

Ülalnimetatud informatsiooni ei ole vaja avalikustada ettevõtte tavapärasest ostu- ja müügitgevusest tekkinud nõuete ja kohustiste kohta.

28. Õiglase väärtuse meetodil kajastatavate finantsinstrumentide kohta avalikustatakse aastaaruandes:

- (a) aktsiate, lunastustähtajani mittehoitavate võlakirjade ja muude lühi- ja pikaajaliste finantsinvesteeringute (v.a sidus- ja tütarettevõtted) kohta rühmade lõikes:
 - i. nende bilansiline väärtus perioodi alguses;
 - ii. õiglase väärtuse mõõtmise alus (st kas õiglane väärtus on noteeritud hind aktiivsel turul või on saadud mõõtmistehnikat kasutades);
 - iii. juhul kui kasutati mõõtmistehnikat, avalikustatakse õiglase väärtuse mõõtmiseks kasutatud olulised eeldused, nt intressi- või diskontomäärad;
 - iv. nende bilansiline väärtus perioodi lõpus.
- (b) tuletisinstrumentide kohta avalikustatakse aastaaruandes nende bilansiline väärtus perioodi alguses ja lõpus ning olulised tuletisinstrumentidega seonduvad tingimused.

29. Soetusmaksumuse meetodil kajastatavate investeeringute kohta avalikustatakse nende bilansiline väärtus rühmade lõikes perioodi alguses ja lõpus, tuues eraldi välja soetusmaksumuse, allahindluse ning bilansilise netoväärtuse pärast allahindlusi, sh grupeerituna järelejäänud laekumise tähtaja järgi, nt alla hinnatud ebatõenäolise laekumise tõttu, järelejäänud tähtajaga kuni üks aasta, 1-5 aastat, üle 5 aasta.

30. Juhul kui ettevõtte on aruandekuupäeva seisuga rikkunud laenukohustise tingimusi, avalikustatakse aastaaruandes:

- (a) rikkumise asjaolud;
- (b) laenukohustise bilansiline maksumus.

Maksukohustised ja -nõuded

31. Lisades avalikustatakse maksukohustiste ja -nõuete analüüs maksuliikide kaupa.

Varud

32. Kõikide oluliste varude gruppide kohta avalikustatakse aastaaruandes:

- (a) varude kirjeldus;
- (b) informatsioon oluliste allahindluste ja allahindluste tühistamise kohta (varude grupp, summa, põhjus);
- (c) vastavalt RTJ 4.24 kajastatud tagastatavate varude summa.

Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad

33. Kõikide materiaalsete ja immateriaalsete põhivara gruppide (sh firmaväärtus eraldi) kohta avalikustatakse aastaaruandes nende amortiseerimisel kasutatavad amortisatsioonimeetodid ja -määrad (või kasulikud eluead) ning jääkmaksumuste muutuse analüüs, sh:

- (a) soetusmaksumus, akumulieeritud kulum ja jääkmaksumus perioodi alguses;
 - (b) ostud ja parendused perioodi jooksul, sh eraldi tuuakse välja kapitaliseeritud laenukasutuse kulutused, kui ettevõtte on valinud vastava arvestuspõhimõtte;
 - (c) lisandumised äriühenduste kaudu;
 - (d) amortisatsioonikulu;
 - (e) allahindlused väärtuse languse tõttu;
 - (f) varasemate allahindluste tühistamised;
 - (g) müügid;
 - (h) ümberliigitamised;
 - (i) muud muutused;
 - (j) soetusmaksumus, akumulieeritud kulum ja jääkmaksumus perioodi lõpus.
- Jääkmaksumuste muutuse analüüsi ei pea esitama võrdlusperioodi kohta.

34. Aruandeperioodil läbiviidud oluliste allahindluste kohta avalikustatakse:

- (a) alla hinnatud vara või varade grupi kirjeldus;
- (b) kas allahindlus tugines õiglasel väärtusel (miinus müügikulutused) või kasutusväärtusel;
- (c) kaetava väärtuse leidmisel kasutatud meetodid ja olulised eeldused (sh diskontomäär juhul, kui allahindlus tugines kasutusväärtusel).

Kinnisvarainvesteeringud

35. Kõikide kinnisvarainvesteeringute kohta avalikustatakse koondsummana:

- (a) kinnisvarainvesteeringutelt teenitud renditulu;
- (b) kinnisvarainvesteeringute haldamisega otseselt kaasnevate kulude summa (sh kommunaal-, valve-, administratiiv-, kindlustus-, koristus-, side-, jooksva remondi ja hoolduse kulud, samuti maamaks ja muud kinnisvarainvesteeringuga kaasnevad maksud ja tasud).

36. Õiglase väärtuse meetodi rakendamisel avalikustatakse aastaaruandes järgmine lisainformatsioon:

- (a) kinnisvarainvesteeringute saldo muutuse analüüs, sh:
 - i. saldo perioodi alguses;
 - ii. ostud ja parendused perioodi jooksul;
 - iii. lisandumised äriühenduste kaudu;
 - iv. kasum või kahjum ümberhindlustest;
 - v. müügid;
 - vi. ümberliigitamised;
 - vii. muud muutused;
 - viii. saldo perioodi lõpus.

Saldo muutuse analüüsi ei pea esitama võrdlusperioodi kohta.

- (b) õiglase väärtuse mõõtmisel kasutatud meetodid ja kasutatud olulised eeldused;

- (c) kas õiglase väärtuse määramisel kasutati sõltumatu eksperdi hinnangut;
- (d) juhul kui teatud kinnisvarainvesteeringu õiglase väärtuse määramine ei ole usaldusväärset võimalik mõistliku kulu ja pingutusega, siis selle objekti kirjeldus ning põhjused, miks hindamine ei ole võimalik.

37. Soetusmaksumuse meetodi rakendamisel avalikustatakse aastaaruandes:

(a) kinnisvarainvesteeringute amortiseerimisel kasutatavad amortisatsioonimäärad;

(b) jääkmaksumuse muutuste analüüs, sh:

- i. soetusmaksumus, akumuleeritud kulum ja jääkmaksumus perioodi alguses;
- ii. ostud ja parendused perioodi jooksul;
- iii. lisandumised äriühenduste kaudu;
- iv. amortisatsioonikulu;
- v. allahindlused väärtuse languse tõttu ja allahindluste tühistamised;
- vi. müügid;
- vii. ümberliigitamised;
- viii. muud muutused;
- ix. soetusmaksumus, akumuleeritud kulum ja jääkmaksumus perioodi lõpus.

Jääkmaksumuste muutuse analüüsi ei pea esitama võrdlusperioodi kohta.

(c) aruandeperioodil läbiviidud oluliste allahindluste kohta avalikustatakse punktis 34 nõutud informatsioon.

Bioloogilised varad

38. Õiglase väärtuse meetodil kajastatavate bioloogiliste varade kohta avalikustatakse aastaaruandes:

(a) iga bioloogiliste varade kogumi kirjeldus;

(b) bioloogiliste varade saldo muutuse analüüs, sh:

- i. saldo perioodi alguses;
- ii. kasum või kahjum varade õiglase väärtuse muutumisest, millest on maha arvatud hinnangulised müügiga seotud kulutused;
- iii. varade soetamisest tingitud väärtuse suurenemine;
- iv. varade müümisest tingitud väärtuse vähenemine;
- v. varade väärtuse vähenemine tulenevalt põllumajandusliku toodangu saamisest;
- vi. lisandumised äriühenduste kaudu;
- vii. muud muutused;
- viii. saldo perioodi lõpus.

Saldo muutuse analüüsi ei pea esitama võrdlusperioodi kohta.

(c) iga bioloogiliste varade kogumi või põllumajandusliku toodangu kogumi kohta avalikustatakse õiglase väärtuse leidmisel rakendatud meetodid ja olulised õiglase väärtuse leidmist mõjutanud eeldused.

39. Koondsummades avalikustatakse kasumid ja kahjumid, mis on aruandeaastal tekkinud põllumajandusliku toodangu esmasel arvelevõtmisel ja õiglase väärtuse muutumisest.

40. Soetusmaksumuse meetodil kajastatud bioloogiliste varade kohta avalikustatakse aastaruandes järgmine informatsioon:

- (a) soetusmaksumuses hinnatud varade kirjeldus koos selgitusega, miks õiglast väärtust ei olnud võimalik usaldusväärselt hinnata;
- (b) kasutatavad amortisatsioonimeetodid ja amortisatsioonimäärad;
- (c) bioloogiliste varade saldo muutuse analüüs, sh:
 - i. varade soetusmaksumus, akumuleeritud kulum (koos akumuleeritud kahjumiga varade väärtuse langusest) ja jääkmaksumus perioodi alguses;
 - ii. varade soetamine;
 - iii. varade müük;
 - iv. muutus varades tulenevalt põllumajandusliku toodangu saamisest;
 - v. lisandumised äriühenduste kaudu;
 - vi. amortisatsioonikulu;
 - vii. allahindlused väärtuse languse tõttu;
 - viii. varasema allahindluse tühistamine;
 - ix. muud muutused;
 - x. varade soetusmaksumus, akumuleeritud kulum (koos akumuleeritud kahjumiga varade väärtuse langusest) ja jääkmaksumus perioodi lõpus.Saldo muutuse analüüsi ei pea esitama võrdlusperioodi kohta.

Eraldised, tingimuslikud varad ja tingimuslikud kohustised

41. Kõikide oluliste bilansis kajastatud eraldiste rühmade kohta avalikustatakse aastaaruande lisades:

- (a) eraldiste saldo muutuse analüüs, sh:
 - i. saldo perioodi alguses;
 - ii. saldo suurenemine perioodi jooksul, sh intressiarvestusest tulenev saldo muutus;
 - iii. perioodi jooksul kasutatud summad;
 - iv. perioodi jooksul tühistatud summad;
 - v. saldo perioodi lõpus;
 - (b) lühikirjeldus eraldise sisu ja hindamisel kasutatud oluliste eelduste kohta;
 - (c) lühikirjeldus tõenäolise realiseerumise tähtaja ja summa kohta ning neid mõjutavate asjaolude kohta;
 - (d) eeldatava hüvitise summa ning hüvitise nõudeõigusena kajastatud vara bilansiline väärtus.
- Saldo muutuse analüüsi ei pea esitama võrdlusperioodi kohta.

42. Kõikide oluliste tingimuslike kohustiste ja tingimuslike varade (nt antud ja saadud garantiid) kohta avalikustatakse:

- (a) nende kirjeldus;
- (b) hinnang nende võimaliku suuruse ja realiseerumise tõenäosuse kohta.

Tulumaks

43. Aastaruande lisades avalikustatakse peale aruandeaasta lõppu välja kuulutatud dividendide summa, mida ei ole aastaruandes kohustisena kajastatud ning tulevaste dividendimaksete mõju tulumaksule, näidates nendelt dividendidelt maksmisele kuuluv tulumaksu summa, mis kuuluks tasumisele juhul, kui dividendidena makstaks välja kogu jaotamata kasum.

44. Aastaruande lisades avalikustatakse kasumiaruandes kajastatud tulumaksukulu komponendid ja selgitus nende tekkimise põhjuste kohta, sh:

- (a) dividendide tulumaksu kulu;
- (b) välismaal asuvatest tütarettevõtetest tulenev tasumisele kuuluva tulumaksu kulu või tulu;
- (c) välismaal asuvatest tütarettevõtetest tulenev edasilükkunud tulumaksu kulu või tulu.

Kapitali- ja kasutusrendid

45. Rendileandjad ja rentnikud avalikustavad aastaruande lisades kapitalirendinõuete või -kohustiste suhtes järgmise informatsiooni (individuaalselt oluliste rentide kohta eraldi, ülejäänud nõuete ja kohustiste kohta sobivalt grupeerituna):

- (a) summad;
- (b) maksetähtajad;
- (c) intressimäärad;
- (d) alusvaluutad;
- (e) muud olulised tingimused (nt tingimuslike rendimaksete olemasolu, rendilepingute pikendamise ja väljaostmise võimalused, rendilepingutega kaasnevad piirangud, rendileandja poolt väljarenditavate varade garanteerimata lõppväärtused, mis on kajastatud bilansis brutoinvesteeringu osana).

46. Rentnikud avalikustavad kapitalirendi tingimustel renditud varade kohta nende bilansilise jääkmaksumuse ning soetused perioodi jooksul varade liikide lõikes (nt materiaalsed põhivarad, kinnisvarainvesteeringud).

47. Rendileandjad ja rentnikud avalikustavad kasutusrentide osas järgmise informatsiooni:

- (a) aruandeperioodi renditulu või -kulu kasutusrendilepingutest;
- (b) olulised rendilepingutega kaasnevad lisatingimused (nt tingimuslike rendimaksete olemasolu, rendilepingute pikendamise ja vara väljaostmise võimalused, rendilepingutega kaasnevad piirangud).

48. Rendileandjad avalikustavad kasutusrendile antud varade bilansilise jääkmaksumuse.

49. Rendileandjatele ja rentnikele kehtestatud avalikustamise nõuded kehtivad ka müügi-tagasirenditehingute osas. Müügi-tagasirenditehingute puhul tuleb avalikustada kõigi individuaalselt oluliste müügi-tagasirendilepingute kirjeldus.

Müügitulu

50. Aastaruande lisades avalikustatakse müügitulu analüüs tegevusalade ja geograafiliste piirkondade lõikes.

Äriühendused ning tütar- ja sidusettevõtted

51. Tütar- ja sidusettevõtete kohta avalikustatakse järgmine informatsioon:

- (a) millist RTJ 11 punktides 60-64 nimetatud arvestusmeetodit on rakendatud tütar- ja sidusettevõtete kajastamisel;
- (b) tütar- ja sidusettevõtete loetelu ja asukohamaad;
- (c) osalusprotsent tütar- ja sidusettevõtte omakapitalis;
- (d) sidusettevõtte osaluste bilansilised väärtused;
- (e) aruandeperioodi jooksul soetatud osalused ja nende ostuhind, sh ostuhinda mõjutavad lisatingimused, mille mõju sõltub tulevikus asetleidvatest sündmustest (konsolideeritud aruandes tuleb äriühenduste kohta täiendavalt avalikustada punktis 52 nõutud informatsioon);
- (f) aruandeperioodi jooksul võõrandatud osalused, nende müügihind ja võõrandamisel saadud kasum või kahjum;
- (g) aruandeperioodil läbiviidud oluliste allahindluste kohta avalikustatakse punktis 34 nõutud informatsioon;
- (f) juhul kui emaettevõtte kajastab osalusi tütar- ja sidusettevõtetes õiglase väärtuse meetodil, tuleb avalikustada ka punktis 28 nõutud informatsioon;
- (g) aruandeaastal tehtud korrigeerimised, mis on seotud käesoleval ja eelnevatel aastatel toimunud osaluste soetuste ümberarvestusega (mh lisatingimustest tulenevad ostuhinna korrigeerimised ja vigade korrigeerimised ning konsolideeritud aruandes esmakordse kajastamise lõpuleviimisega seotud korrigeerimised).

52. Aruandeaastal toimunud äriühenduste kohta avalikustatakse konsolideeritud aastaruandes järgmine informatsioon:

- (a) omandatud ettevõtte nimi ja omandatud osalusprotsent;
- (b) omandamise kuupäev;
- (c) kas tegemist oli sõltumatute osapoolte vahelise või ühise valitseva mõju all olevate ettevõtete vahelise äriühendusega;
- (d) omandatud osaluse soetusmaksumus ja selle erinevate komponentide kirjeldus, k.a omandamisega otseselt seotud väljaminekud;
- (e) omandatud netovara õiglase väärtus ja tekkinud firmaväärtus või omakapitalis kajastatud muutus, kui tegemist oli ühise kontrolli all olevate ettevõtete vahelise äriühendusega;
- (f) omandamisel tekkinud negatiivse firmaväärtuse summa ja kasumiaruande rida, millel on kajastatud sellest tekkinud tulu.

Sihtfinantseerimine

53. Sihtfinantseerimise kohta avalikustatakse aastaruandes järgmine informatsioon:

- (a) aruandeperioodil saadud sihtfinantseerimise summad toetuste andjate ja toetuste liikide lõikes;
- (b) sihtfinantseerimisega seonduvad tingimuslikud kohustised;

(c) aruandeperioodil tagastatud või tagastamisele kuuluvad sihtfinantseerimise summad.

Teenuste kontsessioonikokkulepped

54. Lisades avalikustatakse kogu oluline informatsioon, mis on vajalik teenuste kontsessioonikokkulepete kajastamise mõistmiseks raamatupidamiskohustuslase aruannetes, sh:

- (a) teenuste kontsessioonikokkulepete üldine kirjeldus ning neile rakendatud arvestuspõhimõtted;
- (b) aruandeperioodil teenuste kontsessioonikokkulepete raames arvestatud tulud ja kulud põhiliste tulu- ja kululiikide kaupa (nt teenuse ost, müük, intress, infrastruktuuriobjektide amortisatsioon) ning projektist tulenev kasum või kahjum;
- (c) aruandeperioodil teenuste kontsessioonikokkulepete raames arvele võetud varade ja kohustistega seotud muutused, varad ja kohustised põhiliste liikide lõikes aruandeperioodi alguses ja lõpus;
- (d) aruandeperioodil teenuste kontsessioonikokkulepete raames makstud ja saadud raha põhiliste rahavoogude liikide lõikes.

Likvideerimisaruande lisades avalikustatav informatsioon

55. Likvideerimisaruande lisades avalikustatav informatsioon peab vastama samasugustele nõuetele nagu tavapärase raamatupidamise aastaaruande lisades avalikustatav informatsioon.

56. Likvideerimisaruande lisades avalikustatakse täiendavalt järgmine informatsioon:

- (a) selgitus selle kohta, miks ettevõtte majandustegevus lõpetatakse ning alustatakse ettevõtte likvideerimist;
- (b) olulised asjaolud, mis on mõjutanud varade ja kohustiste hindamist likvideerimibilansis;
- (c) kasumiaruande kirje „Kasum või kahjum varade ja kohustiste ümberhindlusest likvideerimisväärtusele“ selgitus.

Mittetulundusühingute ja sihtasutuste aruannetes avalikustatav informatsioon

57. Lisades avalikustatakse kogu informatsioon, mis on nõutud mittetulundusühingule või sihtasutusele rakendatavate toimkonna juhendite poolt.

58. Juhul kui alljärgnev täiendav informatsioon ei ole avalikustatud põhjaruannetes, avalikustatakse see aastaaruande lisades:

- (a) liikmetelt saadud ja aruandeperioodi tuluna kajastatud tasud liikide kaupa (nt liikmemaksud, sisseastumismaksud, hooldustasud, remonditasud);
- (b) tulu saadud annetustest ja toetustest põhiliste annetajate rühmade ja annetuste liikide kaupa (tuues eraldi välja riigieelarvest saadud ning sihtotstarbelised annetused ja toetused);

- (c) aruandeperioodil tuluna kajastatud sihtotstarbelised annetused, toetused ja liikmetelt saadud tasud ning nende tuludega seotud aruandeperioodil tehtud kulud projektide kaupa (nt korteriühistu poolt tuluna kajastatud remonditasud ja vastavad remondikulud);
- (d) finantsinvesteeringutelt teenitud netotulu sobivalt rühmitatuna tulu liikide ja investeeringurühmade kaupa;
- (e) ettevõtlusest saadud tulu ja ettevõtlusega seotud kulud sobivalt rühmitatuna;
- (f) jagatud toetused, annetused ja stipendiumid põhiliste toetuste saajate rühmade ja toetuste liikide kaupa;
- (g) ühingu või asutuse poolt oma liikmetele vahendatud teenuste maht ja summa põhiliste teenuste liikide kaupa (nt korteriühistu poolt vahendatud kommunaalmaksud kütte, vee, prügiveo ja muude teenuste eest);
- (h) asutuse või ühingu omakapitali osana kajastatud fondide moodustamise ja nende kasutamise põhimõtted (nt allfondide moodustamine ja kasutamine), aruandeperioodil toimunud muudatused sellistes fondides;
- (i) mittetulundusühingu liikmete arv füüsiliste ja juriidiliste isikute kaupa.

VÄIKEETTEVÕTJA LÜHENDATUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISADES AVALIKUSTATAV INFORMATSIOON

59. Väikeettevõtja lühendatud raamatupidamise aastaaruandes avalikustatakse vähemalt alljärgnev informatsioon:

- (a) asjaolu, et tegemist on väikeettevõtja lühendatud raamatupidamise aastaaruandega;
- (b) aastaaruande koostamisel on rakendatud olulised arvestuspõhimõtted lähtudes käesoleva juhendi punktist 11;
- (c) õiglasel väärtusel kajastatavate varade ja kohustiste suhtes:
 - (i) õiglase väärtuse hindamismudelites kasutatavad olulised eeldused;
 - (ii) õiglase väärtusel kajastatavate varade ja kohustiste summad bilansis;
 - (iii) õiglase väärtuse muutusest tulenevad kasum või kahjum kasumiaruandes;
 - (iv) olulised tulevisinstrumentide kasutamisega seonduvad tingimused ning nende võimalik mõju tulevastele rahavoogudele.
- (d) materiaalsete ja immateriaalsete põhivarade muutuse analüüs lähtudes käesoleva juhendi punktist 33;
- (e) kinnisvarainvesteeringute muutuse analüüs lähtudes käesoleva juhendi punktidest 36 või 37;
- (f) pikaajaliste bioloogiliste varade muutuse analüüs lähtudes käesoleva juhendi punktidest 38 või 40;
- (g) tagatisega pikaajalised kohustised ning nende kohustiste tagatiseks panditud varade kirjeldus ja bilansiline väärtus;
- (h) muud pikaajalised kohustised, mille maksetähtajani on jäänud rohkem kui viis aastat;

- (i) bilansivälised siduvad kohustised (sh antud garantiid) ja tingimuslikud kohustised (bilansivälised ja tingimuslikud kohustised seotud osapoolte vastu avalikustatakse eraldi);
- (j) majandusaasta kestel omandatud või tagatiseks võetud ja võõrandatud ning majandusaasta kestel omandatud või tagatiseks võetud ning võõrandamata aktsiate või osade arv ja nende nimiväärtus, nimiväärtuse puudumise korral arvestuslik nimiväärtus ja osakaal osa- või aktsiakapitalis, aktsiate või osade eest makstud tasu suurus ja omandamise või tagatiseks võtmise põhjus;
- (k) oluliste bilansis kajastamata tehingute (nt aktsiaoptsioonide) kirjeldus ning nende võimalik mõju finantsaruannetele;
- (l) kasumiaruannet oluliselt mõjutavate ühekordsete tulude ja kulude kirjeldus;
- (m) juhtkonnale antud laenude, ettemaksude ja garantiide kirjeldus, sh summad, intressimäärad, maksetähtajad, tagasimaksed ja allahinnatud nõuded;
- (n) tehingud seotud osapooltega, lähtudes käesoleva juhendi punkti 19 alampunktidest a-c ning punktist 20;
- (o) juhul, kui ettevõtte kuulub konsolideerimisgruppi, siis väikseima seda konsolideeriva kontserni emaettevõtte nimi ja registrijärgne asukoht;
- (p) keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul;
- (r) olulised sündmused pärast aruandekuupäeva.

MIKROETTEVÕTJA LÜHENDATUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISADES AVALIKUSTATAV INFORMATSIOON

60. Mikroettevõtja lühendatud raamatupidamise aastaaruandes avalikustatakse vähemalt alljärgnev informatsioon:

- (a) asjaolu, et tegemist on mikroettevõtja lühendatud raamatupidamise aastaaruandega;
- (b) tagatisega pikaajalised kohustised ning nende kohustiste tagatiseks panditud varade kirjeldus ja bilansiline väärtus;
- (c) bilansivälised siduvad kohustised (sh antud garantiid) ja tingimuslikud kohustised;
- (d) juhtkonnale antud laenude, ettemaksude ja garantiide kirjeldus, sh summad, intressimäärad, maksetähtajad, tagasimaksed ja allahinnatud nõuded;
- (e) majandusaasta kestel omandatud või tagatiseks võetud ja võõrandatud ning majandusaasta kestel omandatud või tagatiseks võetud ning võõrandamata aktsiate või osade arv ja nende nimiväärtus, nimiväärtuse puudumise korral arvestuslik nimiväärtus ja osakaal osa- või aktsiakapitalis, aktsiate või osade eest makstud tasu suurus ja omandamise või tagatiseks võtmise põhjus.